

Psalm 85

24 november 2019

voorbereid door Leo van Driel en Fokke de Vries

Inleiding

Vandaag in de serie psalmen verdiepen we ons in psalm 85. We gaan de psalm lezen in de Naardense vertaling, die dicht bij de grondtekst blijft en in de Psalmen vrij van Huub Oosterhuis.

Het is een psalm die ontoegankelijk begint, hij gaat eerst langs ons heen, want hij gaat over Jacob, over het volk Israël, over de gemeente. En dan voelen we ons niet aangesproken. Pas in de tweede helft van de psalm wordt 'ik' aangesproken. Dat heb ik in veel psalmen. Dat er een deel ontoegankelijk is. Dat ik me afvraag : wat moet ik hier mee? En dat ik me moet verdiepen om een toegang te vinden. Wat Oosterhuis beschreef als: Stugge, mateloze teksten zijn het. Vol afgrond en zevende hemel. (voorwoord psalmen vrij)

Maar de psalmen zijn tegelijk spirituele teksten, beproefd en gelouterd in eeuwen van gebruik. Ik lees en herlees ze, en ik struikel en sta soms verwonderd weer op. Daarin zijn de psalmen ook de ervaring van mensen met God. Dat je leest en niet kan vinden, dat je herleest en niets meer weet en soms verwonderd weer op kan staan. Dat ik bij mijzelf denk: ik heb een plank voor mijn kop, geen wonder dat ik het niet zag. Maar als ik die plank weg gooi, dan is het eenvoudig te doen. Opgelucht. Maar na een tijd is die plank er weer. Ongemerkt heb ik hem weer teruggezet.

Ook hierover gaat de psalm vandaag.

We zongen: Een schoot van ontferming is onze God, Zij heeft ons gezocht en gezien, zoals de opgaande zon aan de hemel. Zij is ons verschenen toen wij in duisternis waren, in schaduw van dood. Zij zal onze voeten richten op de weg van de vrede.

Dat is de verwoording van de opluchting, de vrijheid, de bevrijding. Daar begint ook psalm 85 mee.

En nu gaan we het lied zingen dat deze ervaring ook bezingt, maar dat eindigt met de woorden: Nog weet ik niets van U, ooit zal ik u aanschouwen. Want de opluchting is van korte duur. En dan is het weer een zoeken, een worsteling.

[Psalm 85 \(Naardense vertaling\)](#)

Psalm 85 vrij (Oosterhuis)

Gij hebt uw land begenadigd
ons leven ten goede gekeerd
onze schande bedekt
onze schuld weggedragen,
getemd het vuur van uw hartstocht.

Gij keerde U om naar ons toe
Gij legde uw argwaan af.
Roep ons opnieuw tot leven
geef ons vaart, naar U toe.
Liefde, herstel ons in ere.

Buig ons toe naar elkaar
keer onze trage harten
dat wij zonder wantrouwen
ieder mens tegemoet gaan
open en vredelievend.

Laat zo de wereld worden:
kussen van ontferming en trouw
zoenen van recht en vrede -
vrede een zaad in de aarde
gerechtigheid zon aan de hemel.

Overvloed staat op de akker
regen valt op zijn tijd,
vruchten dragen de bomen
rozn dragen de rotsen:
in zo'n land wil ik zijn.

Vriendschap en Vrede - Psalm 85

Psalm 85 opent met de herinnering aan de bevrijding. De kerkering in Egypte, het angstland, die gekeerd werd tot bevrijding. De uittocht uit het slavenhuis Egypte ging met angst en beven. Eerst de angst achterhaald te worden door de macht van Egypte. Daarna de angst om te komen in de woestijn, te sterven van honger of dorst. De angst betekende keer op keer het verlies van vertrouwen in de macht die hen leidde. Wat maakt dat je God vertrouwd? Hoe kun je een onzichtbare God vertrouwen? Een God die je vraagt hem bovenal lief te hebben en te vertrouwen. Die opgave betekende een weg van vallen en overend geholpen worden. De angst laat het vertrouwen telkens weer omslaan. Een struikeltocht door de woestijn. Er komt geen eind aan.

Hoeveel vertrouwen hebben wij in het leven? In een onzichtbare God, die niet almachtig is? Die ons niet geeft wat wij graag willen, maar ons vraagt hem lief te hebben als wij krijgen wat wij niet willen. Die onze angsten niet laat verdwijnen.. Daarom verlangen ook wij (soms) naar bevrijding, bevrijding uit ons slavenhuis. Het huis van onze verslavingen. Ik denk dat zo ook onze toestand te beschrijven is als een struikeltocht door de woestijn.

De psalm spreekt de hoop uit dat wij, de gemeente, nooit zullen terugkeren tot traagheid. Want de angsten verstarren ons, zodat wij niet handelen als we zouden moeten handelen. Wij durven niet, waar we vertrouwen mogen. We twijfelen en laten het juiste moment van handelen voorbijgaan. Wij kunnen ook traag zijn in het bestrijden van onrecht, het onverschillig voorbijgaan aan de nood van een ander mens. Wij moeten leren op het juiste moment het juiste te doen. De Boeddha leerde de mensen dit in het achtvoudige pad.

De psalm heeft het over keren, omkeren, terugkeren. God zou je niet willen terugkeren en ons doen leven? Zo dat ik mag horen het woord van God.

Dat woord is niet de hele Bijbel, dat woord is hier enkelvoudig: Vrede! Al mag je misschien ook zeggen dat dit de kortste samenvatting van de hele Bijbel is. Vrede is een begroeting, uitdrukking van vriendschap, van vertrouwen. Daar moet het mee beginnen: Vrede, vertrouwen. En dat begin kan

doorwerken en standhouden en trouw worden. Zo wordt vriendschap trouw. Zijn ze een hecht span. En zo begint ook de weg van gerechtigheid bij Vrede. Zonder gelijkheid, zonder vriendschap is er geen gerechtigheid mogelijk. Als wij niet met elkaar in Vrede willen leven, elkaar niet als gelijken willen laten leven, als wij niet solidair zijn met de zwakkeren, is er geen gerechtigheid mogelijk.

Zo komt de psalm bij dat mooie beeld: Gearmd gaan vriendschap en trouw, elkander kussen vrede en recht; trouw spruit uit de aarde, gerechtigheid straalt neer van de hemel! Als wij mensen op aarde elkaar trouw zijn en solidair zijn, zal gerechtigheid en vrede als een zegen neerstralen.

Augustinus heeft dit mooie beeld : Gearmd gaan vriendschap en trouw, elkander kussen vrede en recht; trouw spruit uit de aarde, gerechtigheid straalt neer van de hemel! in verband gebracht met Maria en Elisabeth, die gearmd gaan, zwanger van de jongetjes Jezus en Johannes, de toonbeelden van Vrede en Recht. Vandaar dat de kerkelijke traditie deze psalm als adventspsalm gebruikt.

De psalm verbindt het neerstralen van gerechtigheid gelijk met dat God ons het goede geeft en de aarde ons haar gewas geeft. Het leven op aarde in vriendschap en trouw, in solidariteit, bevordert het leven in alle opzichten. Het zal ook de vruchtbaarheid van de aarde herstellen, als wij op de juiste wijze met elkaar en de aarde omgaan. Daarom is het laatste vers: Gerechtigheid gaat uit voor zijn aanschijn, hij zet zijn schreden op de weg. Als wij deze levensweg gaan, ontstaat rechtvaardigheid.

Huub Oosterhuis vat het samen:

Overvloed staat op de akker
regen valt op zijn tijd,
vruchten dragen de bomen
rozen dragen de rotsen:
In zo'n land wil je zijn.

Bevrijding door gewapende troepen is een eenmalige historische gebeurtenis. Volgend jaar herdenken we de bevrijding van 75 jaar geleden. Maar bevrijding hier in de psalm is een levensweg waarin wij ons innerlijke vrijheid moeten veroveren door de vriendschap en trouw en solidariteit voor onze medemensen. Door de rechtvaardigheid en de vrede te zoeken. Door onze traagheid te overwinnen door de juiste gedachten te denken, de juiste gevoelens te beleven, het juiste woord te spreken en het juiste te doen. Ik denk dat op die weg God ons tegemoet zal komen.